

ikke er enkle, skal der være mulighed for domstolsprøvelse.

Den civile retspleje har til formål at tilbyde borgerne at få prøvet deres retskrav ved uafhængige og upartiske domstole. Adgangen til domstolene og en retfærdig behandling ved domstolene er en grundlæggende værdi i et demokratisk retssamfund. Den reelle adgang til domstolene afhænger bl.a. af økonomiske barrierer, herunder retsafgifterne. Alle skal have mulighed for at få prøvet en sag ved domstolene. Det skal være muligt for alle at føre en sag uden på forhånd at give fortabt, fordi det som borger er næsten umuligt at føre sag over for hele det offentlige system.

Enhedslisten finder det beklageligt, at et flertal i 1999, som led i finanslovaftalen for 2000 gennemførte drastiske forhøjelser af retsafgifterne udelukkende med et fiskalt formål og uden nærmere overvejelser om konsekvenserne eller om hensynene bag retsafgifterne og helt uden sammenhæng med Retsplejerådets på daværende tidspunkt igangværende arbejde med en generel reform af den civile retspleje. Forhøjelserne af retsafgifterne blev gennemført af Socialdemokratiet, De Radikale, SF og CD; de øvrige partier (der i dag udgør et flertal i Folketinget) stemte imod. Midlerne fra de forhøjede retsafgifter (forventet ca. 100 mio. kr. årligt) skulle gå til Måltidets Hus og forsøg med en helhedsskole. Måltidets Hus er stoppet, og forsøgene med en helhedsskole er afsluttet, så de udgifter, der blev finansieret med de forhøjede retsafgifter, findes ikke længere på finansloven.

Enhedslisten finder, at det er problematisk at beskutte borgernes udøvelse af deres grundlovssikrede ret til at indbringe forvaltningsmyndigheders afgørelser for domstolene til prøvelse.

Der er eksempler på, at retsafgiften i førtidspensionsager eller sager om ret til hjemmehjælp beregnes til meget betydelige beløb, som borgeren undertiden slet ikke har mulighed for at betale.

I en sag om Gladsaxe Kommunes nedskæring af hjælp til en handicappet opgjorde retten, at den handicappede førtidspensionist skulle betale 137.000 kr. i retsafgift for at få prøvet, om kommunen havde ret til at skære hans hjælp ned fra 128 timer om ugen til 39,3 timer. Først da Højesteret skulle tage stilling til, om en så høj retsafgift var i strid med menneskerettighedskonventionen, fik borgeren fri proces. Mange borgere vil i den situation ikke have ressourcerne til at blive ved med at klage, men vil give op, straks de får den store regning fra retten.

Efter Enhedslistens opfattelse bør domstolenes udøvelse af grundlovsbestemte opgaver i forhold til forvaltningen og lovgivningsmagten ikke være et beskat-

ningsobjekt. I sager vedrørende prøvelse af forvaltningsafgørelser eller af grundlovmæssigheden af en lov bør retsafgiften ikke sættes til en fast procentdel af sagsgenstandens værdi uden nogen overgrænse.

I meget store sager kan retsafgiften, som uden overgrænse stiger proportionalt med sagens værdi, ligeledes afholde folk fra at gå til domstolene. Advokat Havkrog Pedersen giver i Lov & Ret, 2004, nr. 1, side 3 f., to friske eksempler på de nuværende retsafgifters urimelighed:

- Et færøsk selskab måtte betale en retsafgift på 3 pct. af et beregnet beløb på 50 mio. kr. for i Højesteret at få prøvet, om selskabets ydelser til færøske pengeinstitutter var momsfrie.
- 45 beboelseslejere i en ankesag om en ejendoms-ejers opfyldelse af tilbudspligten over for beboelseslejerne ved salg skulle betale ca. 9 mio. kr. i retsafgift (sagsgenstanden – den overdragne ejendoms værdi – var ca. 450 mio. kr.).

5. Retsplejerådets betænkning

I betænkningen peges mere principielt og overordnet bl.a. på, at det er vigtigt ved udformningen af retsplejereglerne at have følgende forhold for øje:

- Domstolene skal være tilgængelige som tvistløsningsorganer.
- Tvistløsningen skal være forsvarlig med henblik på materielt rigtige afgørelser.
- Tvister for domstolene skal kunne løses inden for rimelig tid.
- Omkostningerne skal være acceptable for parterne og samfundet.

Det fremgår af Retsplejerådets betænkning, at høje retsafgifter kan udgøre en menneskerettighedskrænkelser. Den europæiske menneskerettighedskonventions artikel 6's krav om adgang til domstolene er krænket, hvis en part reelt er afskåret fra at føre retssag, uden at der foreligger tvingende grunde, der kan retfærdiggøre begrænsningen i adgangen til domstolene. En krænkelser kan for eksempel foreligge, hvis en part ikke har økonomisk mulighed for at betale retsafgiften. Menneskerettighedsdomstolen har udtalt, at retsafgifter i civile sager ikke i sig selv krænker artikel 6, men at retsafgifternes størrelse vurderet i forhold til sagens konkrete omstændigheder, herunder partens betalingsevne, og det stadium af sagen, hvor retsafgifterne skal betales, er relevante ved afgørelsen af, om artikel 6 er krænket. Menneskerettighedsdomstolen har i en konkret sag fundet, at artikel 6 var krænket.

Retsplejerådets betænkning indholder endvidere et afsnit om retstilstanden i andre lande. Det fremgår bl.a. heraf, at der i Sverige skal betales en ansøgnings-